

Značkování adjektiv v korpusech ČNK

A) Jak se dělí adjektiva v mluvnici ?

B) Jak jsou značkována v korpusech ČNK ?

C) Jak mohou korpusy přispět k hledání některých odpovědí týkajících se morfologie a slovtvorby adjektiv ?

ad A) Typy adjektivní flexe

ad B) Jak zjistíme, jak jsou označkována adjektiva v korpusech?

- Popis morfologických značek
- Induktivně přímo z korpusu
- Kombinace obojího

Postup:

Vypsat všechna adjektiva – jak ?

word="A.*"

konkordance>statistiky>frekvenční>tag>

682 různ. značek, přičemž nás bude zajímat 2. pozice:

AA.*

AC.*

AG.*

AU.*

A2.*

AO.*

AM.*

Podívejme se do popisu morfologických značek na 2. pozici

2 – slovo před pomlčkou

A – adjektivum obyčejné

C – adjektivum jmenný tvar

G – přídavné jméno odvozené od slovesného tvaru přítomného přechodníku

M – přídavné jméno odvozené od slovesného tvaru minulého přechodníku

O – samostatně stojící zájmena "svůj", "nesvůj", "tentam"

U – adjektivum přivlastňovací (na "-ův" i "-in")

Které vlastnosti (morfologické/jiné) adjektiv se snažili autoři značkování postihnout ?

1. snaha postihnout typy adjektivní flexe
2. slovtvorné typy (deverbativa, posesiva)
3. kompozita s „-“¹

¹ <http://www.pravidla.cz/vice/>

PČP : Spojovací čárka (spojovník)

II. Složená přídavná jména

A. Spojovník se píše tehdy, jestliže obě složky jsou ve vztahu souřadném a první složka je zakončena na -sko, -cko, -ně nebo -ově; je to:

1. u přídavných jmen jako zemědělsko-potravinářský, společensko-politický, hygienicko), latinskoamerický (k Latinská Amerika), občanskoprávní (k občanské právo), zahraničněpolitický (k zahraniční politika);

2. jejichž obě složky jsou ve vztahu slučovací a první složka není zakončena na -sko, -cko, -ně nebo -ově, např. hluchoněmý, sladkokyselý, červenomodrý;

3. u kterých je první člen tvořen podstatným jménem, např. palivoenergetický, osinkocementový, struskovápený.

4. ? svůj, nesvůj, tentam²

Ad C) Porovnejte značky

AA.*, AC.*, AG.*, AM.* a AU.*.

V čem se liší ?

10. pozice stupeň

11. pozice negace

Jak se řeší otázka stupňovatelnosti v gramatice a ve slovníku ?

Kam patří stupňování adjektiv (morfologie/slovotvorba) ?

Je komparace gramatickou kategorií (jako rod, číslo, pád, osoba ...) ?

Která adjektiva lze v češtině stupňovat ?

Která adjektiva nelze v češtině stupňovat ?

Existují pevné hranice ?

Pozorování korpusu z hlediska výskytu tvarů II. III. stupně.

Pozorování korpusu z hlediska ověření hranic +/- stupňovatelnost.

word=".*[ěe]jší.*" & tag="X.*"

Pozn. U některých přídavných jmen slouží rozdílný způsob psaní k významovému rozlišení, např. politickoekonomický (tj. týkající se politické ekonomie), politicko-ekonomický (tj. politický a ekonomický); podobně též žlutozelený (tj. žlutý odstín zelené barvy), žluto-zelený (tj. žlutý a zelený).

Od složených přídavných jmen je třeba odlišovat spojení příslovce s přídavným jménem, např. průmyslově vyspělý, objemově závislý, časově ohraničený, odborně zaměřený.

² Proč není svůj označována jako zájmeno ?

(SD – SSJČ, SSČ....)

AO

P/filtr

word

s.*

7 – zůstat svůj, být svůj

nesvůj -

P/filtr

word

n.*

230 – být, cítit se, vypadat

SSČ, SSJČ

N-filtr

[NnSs].*

tentam, ...totatm, .. titam

slovníky